

Понад пів сторіччя життя, пов'язаних з Вінницьким медичним університетом, присвячених науковій та викладацькій діяльності... Співбесідник «ММ» — професор, д-р. мед. наук, завідувач кафедри нормальної фізіології ВНМУ Михайло Володимирович Йолтухівський.

Михайле Володимировичу, яким був Ваш шлях у професію лікаря?

Медицину я вподобав ще в дитинстві. Батько мого однокласника Негребецький Сигізмунд Сигізмундович працював фельдшером. Це була чудова високопрофесійна людина. Навіть сьогодні він є для мене взірцем того, яким має бути сімейний лікар.

Крім того, мої шкільні вчителі, без винятків, заклали фундамент любові до знань і тим створили стартовий майданчик для подальшого навчання. Зокрема, вчитель біології Андрій Андрійович Токар прищепив любов до цієї дисципліни та усіх процесів, пов'язаних із нею. Тому, коли настав час обирати професію, сумнівів у мене не виникло.

Вісім класів школи я закінчив з грамотою та був зарахований на перший курс Кам'янець-Подільського медичного училища. З власного викладацького досвіду тепер можу оцінити, як пощастило мені з талановитими викладачами медучилища. Закінчив його у 1972 р. з дипломом з відзнакою. Потім два місяці працював фельдшером амбулаторії сільської дільничної лікарні, а у вересні був зарахований на перший курс педіатричного факультету Вінницького медичного інституту ім. М. І. Пирогова.

У групі були переважно випускники медичних училищ, під час навчання ми майже всі працювали в лікарнях, на швидкій допомозі. Але, попри це, пропусків не те що практичних занять, навіть пропусків лекцій не було: всі були мотивовані здобути гарну освіту.

Михайло Володимирович Йолтухівський:

«Я закохався в науку, і вона мене більше не відпустила»

Уже на першому курсі я познайомився з Михайлом Степановичем Пушкарем, який працював на кафедрі патологічної анатомії. Він залучив мене до громадської роботи, привів до наукового гуртка на кафедрі нормальної фізіології. Моїм першим керівником була тоді ще аспірант, а нині — професор-фізіолог Людмила Олександрівна Соловйова.

Надзвичайно поталанило також і з викладачем кафедри — навчав мене молодий талановитий асистент Василь Максимович Мороз. Привчив нестандартно мислити, вивчати проблемні питання за багатьма джерелами, ретельно аналізувати деталі (В. М. Мороз — д. мед. наук, професор, академік НАМН України, ректор ВНМУ у 1988-2023 роках — ред.).

Усі шість років навчання я був членом фізіологічного студентського наукового гуртка. Закінчив медінститут з відзнакою у 1978 р., й Вчена рада рекомендувала мене до виконання наукової роботи.

Ми знаємо, що ви багато років були активним членом редколегії «Молодого медика»...

Так. У нас в редколегії була чудова потужна команда: я працював з доцентами кафедри анатомії Недорізанюк Оленою Михайлівною, Смольським Леонідом Павловичем, доцентом кафедри патологічної анатомії Пушкарем Михайлом Степановичем.

Тоді з редакцією багато співпрацювали представники студентського активу: Погорілий Василь Васильович, Коваленко Володимир Олександрович, Березняк Михайло Андрійович. І ще цікава справа, до якої була причетна редакція: курсові та факультетські стінні газети. Була тоді така форма студентського самоврядування. Ми як редколегія допомагали з ідеями, оформленням, правильністю мови.

Степан Кіндратович Псюк тоді був секретарем парткому й хтось йому

пожалівся: мовляв, вивісили газету, а хтось зняв. Він відповів: «Отже, газета влучила в ціль!»

Тоді «Молодий медик» виходив раз на тиждень, друкувався в обласній типографії. А крім газети на папері у нас, з ініціативи професора Пушкаря, виходила університетська радіогазета. Вона звучала кожного дня на великій перерві. Диктором був Ігор Володимирович Сергета (нині - д-р. мед. наук, проф, зав. каф. загальної гігієни та екології ВНМУ - прим. ред.).

Робота у редакції не тільки дала мені можливість спілкування з такими цікавими людьми, але й стала гарною школою української мови. Особливість у тому, що викладали тоді російською мовою, а «ММ» виходив українською. Й практично всі матеріали доводилось перекладати.

Потім, коли почалось викладання українською на кафедрі, мені було значно легше: я був підготовлений до мовного середовища роботою з професійними редакторами, коректорами. З того часу завжди тримаю під рукою російсько-український словник та правопис.

Праця в редакції мала велике значення для навичок роботи з навчально-методичними документами. До речі, наша кафедра вперше в Україні видала російсько-український фізіологічний словник.

Вибір кафедри нормальної фізіології для подальшої наукової роботи був закономірним, адже Ви, власне, зробили його ще студентом?..

У виборі кафедри нормальної фізіології ключову роль зіграв чудовий колектив та авторитет завкафедри — професора, д-ра мед. наук, Ніни Василівни Братусь. Її людські якості, ставлення до студентів, науковий авторитет — усе це призвело до того, що без сумнівів залишився на очолюваній нею кафедрі, якій і присвятив 45 років своєї роботи.

Початок. Продовження на 8-й стор.

«Я закохався в науку, і вона мене більше не відпустила»

**Продовження.
Початок на 7-й стор.**

Пощастило з вчителями, котрі навчали, як робити добре: і Ніна Василівна такою була, і Василь Максимович таким є. Ніна Василівна дійсно навчала, як працювати. Над моєю кандидатською дисертацією ми працювали разом із перших сторінок. Написав параграф — і до Ніни Василівни. Вона сідає і вчить, як треба правити. Й далі ти вже пишеш з урахуванням її рекомендацій.

Пам'ятаю, як цікаво викладав Василь Максимович. І мені як студенту навіть якийсь соромно було відповідати тільки за підручником. Щось треба було ще прочитати, знати більше.

На кафедрі нормальної фізіології я працював на посадах старшого лаборанта, аспіранта, асистента, старшого викладача, доцента, професора, а з 2015 р. є завідувачем кафедри.

У Вас цікава географія захистів: кандидатську роботу захищали у Вірменії, докторську — у Донецьку. Як так склалося?

Моїм вчителем і науковим керівником була професор Братусь Ніна Василівна — спеціаліст з фізіології мозочка. В СРСР центрів, що займались його вивченням, було лише чотири: у Вінниці, Кишиневі, Єревані та Ленінграді.

Кандидатська робота була присвячена електрофізіології мозочка, тож куди мав їхати захищатись? До Фанарджяна! Віктор Варфоломійович був всесвітньовідомим фізіологом, президентом АН Вірменії, членом-кореспондентом АМН СРСР.

Захист в Єревані — то була висока планка, але ми були впевнені у своїх силах. В Єревані мене дуже приязно зустріли, і то, звичайно, був вияв поваги насамперед до Ніни Василівни.

Консультантом моєї докторської дисертації був Мороз В.М. Захист відбувся у Донецькому державному медичному університеті — там на той час теж був потужний науковий центр з дотичними до нашого напрямками діяльності.

Як ви отримали звання «Винахідник СРСР»?

За свій найперший винахід — спосіб діагностики панкреатиту. Розробляли його разом із клініцистами. Наша робота дала змогу визначити характер запалення і його локалізацію за електричними характеристиками підшлункової залози. Власне, після цього дослідження я ще більше закохався в науку, яка мене більше й не відпустила.

Якими науковими розробками Ви займаєтесь зараз?

Зараз особливе зацікавлення викликає дослідження, пов'язане зі способами реєстрації електрокардіограми. У нас багато наукових розробок, які торкаються саме телемедицини. От, наприклад, ми реєструємо показники центральної нервової системи у тварини, яка перебуває в умовах вільної поведінки. Тобто, сигнали передаються тільки завдяки телепередачі інформації.

Так само вже оформлений у нас винахід щодо телепередачі фонокардіограми, який дозволяє оцінити стан оператора при роботі в екстремальних умовах, або ж бійця-розвідника, який пішов на завдання. За показниками роботи серця можна визначити чимало факторів (наприклад, наявність емоційного напруження, стресу, тривожності) і, так би мовити, дистанційно оцінити стан здоров'я людини.

Таким самим способом можна стежити й за іншими органами, навіть визначити показники електричної активності мозку, електричну здатність м'язів, котрі керують рухами очей тощо. Зазвичай такі напрацювання використовуються в космічній та авіаційній галузі, але й у військовій будуть корисними.

Якими життєвими принципами Ви керуєтесь за прикладом Ваших учителів?

Перш за все — любити людей. Чесно виконувати свою роботу. Не обманювати нікого.

Слушно кажуть: речі треба робити такими, як ти хочеш. А людей сприймати такими, як вони є. Найважливішими є відносини в колективі.

Спілкувалася Тетяна Ігнат'єва

Вітаємо ювілярів лютого:

- Андрушко Інну Іванівну — проєкторку з науково-педагогічної роботи та міжнародних зв'язків
- Башинську Олену Іванівну — доцентку кафедри анатомії людини
- Беляєва Едуарда Вікторовича — завідувача кафедри ортопедичної стоматології
- Дремлюгу Ірину Анатоліївну — головну бібліотекарку Наукової бібліотеки ВНМУ
- Зінченка Петра Васильовича — столяра будівельної групи
- Йолтухівського Михайла Володимировича — завідувача кафедри нормальної фізіології
- Ковальського Володимира Володимировича — слюсаря-сантехніка гуртожитку ПО
- Лук'яновича Ігоря Леонідовича — асистента кафедри психіатрії, наркології та психотерапії
- Мельника Олександра Миколайовича — сторожа корпусу лікувальної фізкультури
- Муренко Галину Петрівну — завідувачку господарства господарчого двору
- Орловську Людмилу Сергіївну — лаборантку кафедри ортопедичної стоматології
- Паламарчук Ніну Віталіївну — старшу лаборантку кафедри біологічної та загальної хімії
- Палій Ірину Гордіївну — завідувачку кафедри внутрішньої та сімейної медицини
- Рижука Юрія Анатолійовича — столяра морфологічного корпусу
- Саврун Тетяну Ігорівну — доцентку кафедри педіатрії № 1
- Старинець Наталію Георгіївну — доцентку кафедри неврології та нейрохірургії ФПО
- Трофимову Тетяну Гордіївну — сторожа морфологічного корпусу
- Чекотун Тетяну Вікторівну — доцентку кафедри педіатрії № 1
- Чубар Ірину Миколаївну — прибиральницю службових приміщень морфологічного корпусу
- Юрченка Петра Олександровича — доцента кафедри біологічної та загальної хімії

Зичимо ще багато плідних та щасливих років життя, миру на нашій землі, злагоди й добробуту. Хай життя примножується новими професійними та особистими здобутками, зігриває любов'ю і повагою від близьких та колег!